

Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening

In 2004 heeft de VSNU, de vereniging van Nederlandse universiteiten, de *Gedragscode Wetenschapsbeoefening* uitgebracht: een ethische code voor professioneel handelen van universitaire docenten en onderzoekers.¹ Wat is dat? En welke kant gaat dat uit?

De Nederlandse gedragscode (NGW) richt zich vooral op de research-ethiek, dus op het ethisch handelen van wetenschappelijk onderzoekers, maar in de tweede plaats ook op universitaire docenten. In mijn boek *Onderwijsethiek* (hoofdstuk 20) heb ik geïnventariseerd in hoeverre de code op docenten slaat en welke blinde vlekken er in dat verband kunnen worden aangewezen.²

Wat is er vervolgens mee gebeurd? Onderzoekers en docenten kunnen de NGW inzien op de VSNU-site en hem daar downloaden. Maar uit eigen beweging zullen ze dat vermoedelijk niet zo gauw doen. Het is dus zaak dat faculteiten en instellingen uitspreken of ze de strekking van de NGW onderschrijven en dat ze hun medewerkers attenderen op het bestaan ervan. Ook worden faculteiten en instellingen geconfronteerd met een concrete aanbeveling die in de NGW geformuleerd is, namelijk dat zij een (bij voorkeur openbaar) register moeten aanleggen van relevante nevenfuncties van de medewerkers.

De Universiteit van Tilburg gaat een stapje verder. In haar eigen *Code of conduct* wordt uitdrukkelijk gesteld dat medewerkers bekend moeten zijn met de inhoud van de NGW en met de richtlijnen Wetenschappelijke Integriteit.³ Een dergelijk uitgangspunt schept tevens verplichtingen voor faculteiten en voor de instelling als geheel, namelijk dat in de onderzoekersopleiding en in de opleidingsprogramma's voor (nieuwe) docenten en onderzoekers aandacht wordt besteed aan de NGW en aan de research-ethiek (c.f. Heilbron 2005²).⁴

Meer in het algemeen kan men professioneel handelen van docenten en onderzoekers bevorderen door in het *personeelsbeleid* (in casu competentie-management) van faculteiten en instituten een duidelijke plaats in te ruimen voor de ethische competenties van de medewerkers. Een belangrijke aanzet daartoe wordt gegeven in het *Competentie-instrument Nederlandse Universiteiten* dat in 2005 is uitgebracht als uitwerking van het universitair functieordeningssysteem UFO.⁵ Binnen de rubriek *Persoonlijke effectiviteit* worden onder meer competenties op het gebied van integriteit en zelfreflectie onderscheiden.

Hierboven werd ervan uitgegaan dat de NGW als ethische code slechts vrijblijvende richtlijnen geeft met behulp waarvan professionele onderzoekers en docenten hun eigen handelen kunnen reguleren. Of zal hij gaan fungeren als een *bindende gedragscode*? Een aanzet in die richting is gedaan in de *Notitie Wetenschappelijke Integriteit* (2001).⁶

Wes Holleman
ethische kroniek 15-2-2007
www.onderwijsethiek.nl

---

¹ http://www.vsnunl/web/p?DOWNLOAD.nederlandse_gedragscode_wetenschapsbeoefening&id=69812

² <http://igitur-archive.library.uu.nl/ivlos/2006-1108-200133/Onderwijsethieknov2006.pdf>

³ <http://www.uvt.nl/diensten/bu/veb/ic/code/code-of-conduct>

⁴ J. Heilbron (2005²). *Wetenschappelijk onderzoek: dilemma's aan verleidingen*. URL (download): <http://www.knaw.nl/thema/ethiek.html>.

⁵ <http://www.unimaas.nl/default.asp?template=werkveld.htm&id=UQ0V0H2V570U56D3J167&taal=nl>

⁶ <http://www.vsnunl/web/show/id=46773/langid=43>